

Погорецький Микола Анатолійович

доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри правосуддя
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Яновська Олександра Григорівна

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри правосуддя Київського
національного університету імені Тараса Шевченка

Відкритість та прозорість судової системи: проблеми реалізації міжнародних стандартів в Україні

Одним з найважливіших результатів судової реформи в Україні має бути становлення відкритої, прозорої для суспільства судової системи, що властива саме правовій державі з її розвинутими громадянськими інститутами захисту прав людини. Ще 28 квітня 1992 р. Верховна Рада України схвалила першу Концепцію судово-правової реформи в Україні [1], в якій «створення нового законодавства, вдосконалення форм судочинства» та перебудова судової системи були проголошені головною метою судово-правової реформи. З метою комплексного реформування судової системи, у травні 2006 р. Президент затвердив Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів [2]. Ця Концепція визначила необхідність радикального реформування матеріального та процесуального законодавства, деідеологізацію і наповнення його гуманістичним змістом.

Однак процес реформування судової системи виявився значно більш складним та виснажливим, ніж очікувалось. Адже 40 % опитуваних громадян вважають, що органи суду повністю охоплені корупцією [3]. Тож, з огляду на набутий достатній власний та міжнародний досвід, слід ґрунтовно опрацювати майбутні кроки реформ і переконати суспільство у їх необхідності. При цьому слід враховувати, що формування та ефективне функціонування незалежного суду та відкритої судової системи можливі лише в державі, в якій було виявлено політичну волю щодо цього, де політичні сили відмовились від впливу на судову гілку влади та поступились власними інтересами на користь інтересів суспільних та державних.

Окрім того, публічний характер як самих органів – суб'єктів владних повноважень, так і їх посадових осіб вимагає оприлюднення певної інформації для

формування громадської думки про довіру до влади та підтримку її авторитету в суспільстві.

З метою забезпечення відкритості діяльності судів, прогнозованості судових рішень та сприяння однаковому застосуванню законодавства 22 грудня 2005 року був прийнятий Закон України «Про доступ до судових рішень» від № 3262-IV, в якому передбачалось, що до Єдиного державного реєстру судових рішень (далі – ЄРСР) включаються усі судові рішення судів загальної юрисдикції [4]. Однак, 20 жовтня 2011 року до вказаного Закону були внесені зміни, відповідно до яких перелік судових рішень судів загальної юрисдикції, що підлягають включенню до ЄРСР, затверджується Радою суддів України за погодженням з Державною судовою адміністрацією України. Такі зміни до Закону України «Про доступ до судових рішень» ускладнюють доступ громадян до правосуддя щодо реалізації їх права на ознайомлення з судовими рішеннями.

За відсутності конкретних принципів відбору судових рішень, які мають бути внесені до ЄРСР, чинний порядок включення судових рішень до ЄРСР, на наш погляд, не відповідає Конституції України, міжнародним правовим актам та іншим правовим актам України.

Так, згідно ст. 129 Конституції України однією з основних засад судочинства є гласність судового процесу [5]. Основа права на доступ до інформації закріплено також в ст. 34 Конституції України, відповідно до якої, кожен має право вільно зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір. Ця норма Конституції України ґрунтується на положеннях Європейської конвенції про захист прав та основних свобод людини [6], Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (стаття 18, 19) [7] та інші.

Відповідно до Рекомендації Ради Європи № R (2002) 2 «Про доступ до офіційних документів» від 21 лютого 2002 року доступ до офіційних документів на основі рівноправності та відповідно до чітких правил дозволяє громадянам виробити адекватне бачення та сформувані критичні погляди щодо стану суспільства, у якому вони живуть, та щодо органів влади, які ними керують; сприяє більшій дієвості та ефективності адміністративних органів і допомагає підтримувати їх цілісність, усуваючи ризик корупції; є чинником, що підтверджує легітимність органів управління як державних служб і посилює довіру громадськості до органів державної влади [8].

В Концепції вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, схваленої Указом Президента України від 10 травня 2006 року № 361/2006 визначена необхідність становлення в Україні судівництва як єдиної системи судового устрою та судочинства, що

функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і гарантує право особи на справедливий суд. Одним з пріоритетних напрямів вдосконалення судівництва в Україні дана Концепція визначає забезпечення прозорості в діяльності судів, в тому числі шляхом забезпечення відкритого доступу до судових рішень. Подібні кроки мають стати однією з найефективніших форм контролю громадськості за діяльністю судової влади, що сприятиме однаковому застосуванню законів і передбачуваності результатів вирішення аналогічних справ.

Національна антикорупційна стратегія на 2011-2015 роки, яка була схвалена Указом Президента України від 21 жовтня 2011 року № 1001/2011 також відзначає необхідність узгоджених дій державних органів щодо поліпшення умов доступу фізичних, юридичних осіб та об'єднань громадян без статусу юридичної особи до інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування [9].

Закон України «Про судоустрій і статус суддів» серед основних засад організації судової влади в Україні визначає гласність і відкритість судового процесу [10]. В ст. 11 цього Закону зазначається, що ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в суді усної або письмової інформації про результати розгляду його судової справи. Кожен, хто не є стороною у справі, має право на вільний доступ до судового рішення в порядку, встановленому законом.

В ст. 4 Закону України «Про доступ до публічної інформації» зазначається, що доступ до публічної інформації здійснюється на принципах прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень, вільного отримання та поширення такої інформації [11]. Закон України «Про доступ до судових рішень» є спеціальним законом по відношенню до Закону України «Про доступ до публічної інформації». При цьому, фактичне встановлення обмеження щодо внесення судових рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень не узгоджується також з низкою норм самого Закону України «Про доступ до судових рішень», а саме в ст. 2 даного Закону зазначається: «Кожен має право на доступ до судових рішень у порядку, визначеному цим Законом. Це право забезпечується офіційним оприлюдненням судових рішень на офіційному веб-порталі судової влади України в порядку, встановленому цим Законом»; в ст. 4 Закону визначено, що судові рішення, внесені до Реєстру, є відкритими для безоплатного цілодобового доступу на офіційному веб-порталі судової влади України.

Крім того, необхідно враховувати, що ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачає обов'язковість судових рішень, вказуючи, що судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання усіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими

особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Обмеженість доступу до судових рішень може створити суттєві перешкоди при виконанні даного нормативного положення.

Також, процесуальним законодавством України передбачається можливість перегляду судових рішень Верховним Судом України з підстави неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах (наприклад, ст. 355 ЦПК України, ст. 445 КПК України). Реалізація даного права може бути суттєво ускладнена за відсутністю вільного доступу до всіх без винятку судових рішень.

Викладене вище беззаперечно доводить, що визначення Радою суддів України переліку судових рішень, які підлягають включенню до Єдиного державного реєстру судових рішень, суперечить конституційним засадам здійснення правосуддя та може призвести до обмеження принципу гласності та відкритості судового процесу.

Не менш важливим, з точки зору забезпечення відкритості судової системи в Україні є, на нашу думку, подальше вдосконалення заходів фінансового контролю за діяльністю судів та суддів.

На це був спрямований Закон України «Про судоустрій і статус суддів» 7 липня 2010 року № 2453-VI, який передбачав обов'язкову публікацію копій декларацій суддів про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік на офіційному веб-порталі судової влади України (www.court.gov.ua). Вказане положення мало б забезпечити безперешкодний доступ громадськості до вищезгаданих відомостей про майновий стан конкретного судді з метою здійснення незалежного громадського контролю у сфері запобігання і протидії корупції. Однак, 24 квітня 2012 року до вказаного Закону були внесені зміни, відповідно до яких судді вже не зобов'язані подавати декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік для оприлюднення в мережі Інтернет. Такі зміни можуть призвести до зниження рівня фінансового контролю за діяльністю судів та суддів.

При вирішенні даного питання треба враховувати положення ратифікованих Україною Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією 1999 року [12], Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією 1999 року [13], а також положення Указу Президента України «Про План заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи» від 12 січня 2011 р. [14], зі змінами, внесеними Указом Президента України від 27 квітня 2011 р.; Резолюції ПАРЄ № 1703 (2010) «Про корупцію в суддівському середовищі» [14]; Плану дій Ради Європи для України на 2011 – 2014 роки від 23.06.2011 р. (програма «Належне

врядування та боротьба з корупцією в країнах Східного партнерства») [16], оскільки за ч. 1 ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Слід визнати, що оприлюднення фінансової звітності суддів певною мірою є втручанням в їх приватне життя. У ст. 12 Загальної декларації прав людини 1948 року встановлено, що ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, таємницю його кореспонденції або на його честь і репутацію [17]. Кожна людина має право на захист законом від такого втручання або таких посягань. У Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року визначено, що кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції; органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб (стаття 8). Міжнародним пактом про громадянські і політичні права 1966 року встановлено, що ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію.

Водночас, Парламентська Асамблея Ради Європи у своїй Резолюції від 25 грудня 2008 року № 1165 (1998) вказала, що публічні особи повинні усвідомлювати, що особливий статус, який вони мають у суспільстві, автоматично збільшує рівень тиску на приватність їхнього життя (пункт 6) [18].

Така позиція, певною мірою підтримується і рішенням Конституційного Суду України від 6 жовтня 2010 року № 21-рп/2010 (справа про корупційні правопорушення та введення в дію антикорупційних законів), відповідно до якого обмеження, пов'язані з необхідністю фінансового контролю для певної категорії осіб, сприяють виявленню корупційних правопорушень і є важливими у доборі кадрів та захисті економіки держави [19].

Згідно листа Міністру України від 05.12.2012 р. № б/н щодо вимог декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру та оприлюднення декларацій, декларація, передбачена Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», подається з метою створення умов прозорості діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а

також виявлення та недопущення конфлікту інтересів у їх діяльності [20]. Саме тому особи, визначені у Законі України "Про засади запобігання і протидії корупції", повинні декларувати не лише свій майновий стан, а і майновий стан членів сім'ї та більшість своїх значних за розмірами видатків [21].

Окремої уваги заслуговує питання обов'язку оприлюднення окремими суб'єктами декларування відомостей, що містяться в декларації. Під час практичної реалізації вказаної норми необхідно також брати до уваги положення п. 7 Примітки до форми декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік, що додається до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», згідно з якими відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України і щодо місцезнаходження об'єкта є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню. В Законі України «Про доступ до публічної інформації» в ч. 6 ст. 6 також зазначається, що не належать до інформації з обмеженим доступом відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленої за формою і в порядку, що встановлені Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», крім відомостей, зазначених у пункті 7 примітки додатка до цього Закону.

Оскільки в деклараціях, які підлягають опублікуванню, містяться також і відомості про членів сім'ї, у правозастосовній діяльності неодноразово поставало питання про необхідність надання згоди членів сім'ї декларанта на опублікування відомостей щодо них. У зв'язку з цим Конституційний Суд України у своєму Рішенні у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 окремо роз'яснив, що збирання, зберігання, використання та поширення державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами конфіденційної інформації про особу без її згоди є втручанням в її особисте та сімейне життя, яке допускається винятково у визначених законом випадках і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [22].

Відповідно до ч. 1, 2 ст. 32 Основного Закону України ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України; не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Зазначеним вимогам Конституції України кореспондують положення законодавства України, якими передбачено, що: збирання, зберігання,

використання і поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди не допускаються, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (абзац другий частини першої статті 302 Цивільного кодексу України) [23]; поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи дозволяється у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (частина друга статті 14 Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року № 2297-VI [24]; конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом (частина друга статті 21 Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII зі змінами) [25]; розпорядники інформації, які володіють конфіденційною інформацією, можуть поширювати її лише за згодою осіб, які обмежили доступ до інформації, а за відсутності такої згоди - лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (частина друга статті 7 Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI).

Також у зазначеному Рішенні Конституційного Суду України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 наголошується на тому, що перебування особи на посаді, пов'язаній зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, передбачає не лише гарантії захисту прав цієї особи, а й додаткові правові обтяження.

При цьому необхідно врахувати, що згідно Національній антикорупційній стратегії на 2011-2015 роки, корупція в Україні набула ознак системного явища, яке поширює свій негативний вплив на всі сфери суспільного життя, все глибше укорінюючись у повсякденному житті як основний, швидкий та найбільш дієвий протиправний засіб вирішення питань, досягнення певних цілей. Масштаби поширення корупції загрожують національній безпеці України. В цьому документі зазначається, що одним з основних завдань країни є підвищення ступеня довіри до органів державної влади. Водночас серед основних напрямів реалізації Національної антикорупційної стратегії виділено, в тому числі, активізацію міжнародного співробітництва у сфері запобігання і протидії корупції, а саме приведення антикорупційної політики України у відповідність із міжнародними стандартами у сфері запобігання і протидії корупції та впровадження в Україні найкращих практик іноземних держав у сфері запобігання і протидії корупції. Потрібно зауважити, що загальноєвропейською є тенденція щодо оприлюднення декларацій державних

службовців, у тому числі і суддів, на офіційних веб-сайтах відповідних державних органів у мережі Інтернет.

Окрім того, аналізуючи положення п. 1 ч. 1 ст. 4, ч. 2 ст. 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» та п. 7 ч. 4 ст. 54, ч. 1 ст. 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», слід звернути увагу на непослідовність викладених норм, відповідно до яких обов'язок подання для оприлюднення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік покладено лише на голову та суддів Конституційного Суду України, голову та суддів Верховного Суду України, голів та суддів вищих спеціалізованих судів України. В той же час дисциплінарна відповідальність за неподання або несвоєчасного подання для оприлюднення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік може бути застосована до будь-якого судді.

В цілому, попри об'єктивно існуючі складнощі, система фінансового контролю, що продовжує будуватися, на нашу думку, повинна стати ефективним механізмом запобігання корупції в судовій системі, надавши можливість уникати конфлікту інтересів та забезпечивши прозорість діяльності судів.

Безсумнівно, не лише прозорий механізм доступу до судових рішень і система фінансового контролю за діяльністю судів та суддів забезпечують відкритість та прозорість судової системи. Заходи організаційного характеру (отримання інформації про діяльність судів, доступ до приміщень суду і т. ін.) мають не менш важливе значення. Так, їх дослідженню була присвячена робота В. В. Городовенка [26].

Підсумовуючи, слід зазначити, що створення в державі умов для верховенства права, законів та забезпечення реального захисту прав і свобод людини і громадянина є головною метою судово-правової реформи. Адже, проведене соціологічне опитування продемонструвало сумну динаміку: у 2012 р. лише 5,7 % респондентів підтримують діяльність суду в Україні, в той час, як у 2005 р. цей показник сягав 21,3%. Водночас, у 2012 р. 57,5% респондентів категорично не підтримують діяльність судів в Україні [27]. За таких умов, вважаємо, що забезпечення міжнародних стандартів відкритості судової системи в Україні дозволить забезпечити реалізацію принципу гласності судового процесу, створить додаткові правові механізми запобігання і протидії корупції у судовій системі України, сприятиме підвищенню авторитету судових органів та рівня довіри до їх діяльності.

Використані джерела:

1. Концепція судово-правової реформи в Україні: Постанова Верховної Ради України від 28 квітня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 30. – Ст. 426.

2. Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів: Указ Президента України № 361/2006 від 10.05.2006 р. // Офіційний вісник України. – 2006 р. – № 19. – Ст. 1376.

3. Соціологічне опитування, проведене Українським центром економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова (станом на 14.07.2011 р.): [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.razumkov.org.ua>.

4. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22 грудня 2005 року // Офіційний вісник України. – 2006. – № 3. – Ст. 1197.

5. Конституція України від 28 червня 1996 р. – К.: ІВА, 1996. – 52 с.

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року // Збірка договорів Ради Європи. Українська версія. – К.: Парламент. вид-во, 2000. – С. 27-63.

7. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – К., 1992. – С. 36-62.

8. Рекомендації Ради Європи № R (2002) 2 «Про доступ до офіційних документів» від 21 лютого 2002 року): [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a33

9. Національна антикорупційна стратегія на 2011-2015 роки: Указ Президента України від 21 жовтня 2011 року № 1001/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 83. – Ст. 3020.

10. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41-42. – Ст. 529.

11. Про доступ до публічної інформації: Закон України від № 2939-VI 13.01.2011 // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

12. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією 1999 року: ратифіковано Законом України № 2476-IV від 16.03.2005 // Відомості Верховної ради. – 2005. – № 16. – Ст. 266.

13. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією 1999 року: ратифіковано Законом України № 252-V від 18.06.2006: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_101

14. Про План заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що впливають з її членства в Раді Європи: Указ Президента України від № 24/2011 від 12.01.2011 // Офіційний вісник України. – 2011 р. – № 4. – Т. 2. – Ст. 197.

15. Резолюція ПАРЄ № 1703 (2010) «Про корупцію в суддівському середовищі»: документ № 10676 від 5 жовтня 2005 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.coe.kiev.ua/uk/2005.htm>.

16. План дій Ради Європи для України на 2011-2014 роки від 23.06.2011 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_b25.

17. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – К., 1992. – С. 18-24.

18. Резолюція ПАРЄ від 25 грудня 2008 року № 1165 (1998) «Право на приватність»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.medialaw.kiev.ua/laws/laws_international/52/.

19. Рішення Конституційного Суду України від 6 жовтня 2010 року № 21-рп/2010 (справа про корупційні правопорушення та введення в дію антикорупційних законів) // Вісник Конституційного суду України. – 2010 р. – № 6. – С. 7.

20. Вимоги щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру та оприлюднення декларацій: лист Мін'юсту України № б/н від 05.12.2012: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0036323-12>.

21. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України № 3206-VI від 07.04.2011 // Відомості Верховної Ради України. – 2011 р. – № 40. – Ст. 404.

22. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20.01.2012 № 2-рп/2012 // Вісник Конституційного суду України. – 2012. – № 2. – С. 14.

23. Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003 // Офіційний вісник України. – 2003 р. – № 11. – Ст. 461.

24. 24. Про захист персональних даних: Закон України № 2297-VI від 1 червня 2010 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. - № 34. – Ст. 481.

25. Про інформацію: Закон України № 2657-XII від 2 жовтня 1992 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. - N 48. - Ст. 650.

26. Городовенко В.В. Актуальні проблеми забезпечення відкритості судової влади / В.В. Городовенко. Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 12 (136). – С. 22-27.

27. Соціологічне опитування, проведене Українським центром економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова (станом на 10.03.2013 р.): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=169.

Стаття присвячена дослідженню окремих аспектів забезпечення європейських стандартів відкритості судової системи в Україні. Приділена увага необхідності забезпечення прозорості в діяльності судів, в тому числі шляхом нормативного врегулювання відкритого доступу до судових рішень. Автори відзначають, що подібні кроки мають стати однією з найефективніших форм контролю громадськості за діяльністю судової влади. Автори також вважають, що не менш важливим, з точки зору забезпечення відкритості судової системи в Україні, представляється подальше вдосконалення заходів фінансового контролю за діяльністю судів та суддів. В цілому, забезпечення відкритості судової системи сприятиме підвищенню авторитету судових органів та рівня довіри до їх діяльності в Україні.

Ключові слова: *судова система, судові рішення, фінансовий контроль, відкритість судової системи, гласність судового процесу.*

Статья посвящена исследованию отдельных аспектов обеспечения европейских стандартов открытости судебной системы в Украине. Уделено внимание необходимости обеспечения прозрачности в деятельности судов, в том числе, с помощью нормативного урегулирования открытого доступа к судебным решениям. Авторы отмечают, что подобные шаги должны стать одной из наиболее эффективных форм контроля общественности за деятельностью судебной власти. Авторы также считают, что не менее важным, с точки зрения обеспечения открытости судебной системы в Украине, представляется дальнейшее усовершенствования методов финансового контроля над деятельностью судов и судей. В целом, обеспечение открытости судебной системы будет способствовать повышению авторитета судебных органов и уровня доверия к их деятельности в Украине.

Ключевые слова: *судебная система, судебные решения, финансовый контроль, открытость судебной системы, гласность судебного процесса.*

The article deals with some aspects of providing the European standards of transparency of the judicial system in Ukraine. It was emphasized the need to ensure transparency in the work of the courts by including the regulatory settlement of open access to judicial decisions. The authors note that these steps should become one of the most effective forms of public control over the activities of the judiciary. The authors also believe that just as important in terms of the openness of the judicial system in Ukraine is a further improvement of financial control over the activities of courts and judges. In general,

transparency of the judicial system will enhance the credibility of the judiciary and the level of authority to their activities in Ukraine.

Keywords: *judicial system, judicial decisions, financial control, transparency of the judicial system, the publicity of the trial.*